

DE
PARADOXO THEOLOGICO
QVO CREDI DEBENT
QVAE RATIONIS VIM LONGISSIME SVPERANT
DISSERENS

78
15

AD
GYMNASII ELBINGENSIS
DIEM NATALEM

A. MDCCLIV. D. XXVIII. NOV.

SOLEMNITER CELEBRANDVM

VRBIS PROCERES

OMNESQVE BONARVM ARTIVM

ET ATHENAEI

PATRONOS FAVTORES

AC AMICOS

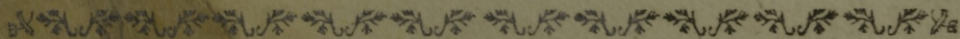
EA QVA PAR EST

REVERENTIA ET OBSERVANTIA

INVITAT

IOANNES LANGIVS

GYMN. RECT. P. P. ET BIBL.

ELBINGAE

STANNO NOHRMANNIANO.

Dubl. do 546

PARADOXO THEOLOGICO
DE
GABRIELE FLORENTINO

GYMNASII BERLINGERIANI

DEI NATALIS

ANNO DOMINI MDCCLXXV

VRBIS PROCEPERE

ONTOLOGIAE

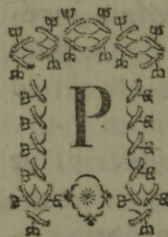
ET

PATRONOS TAYLORIS

AGRICOLIS

PATRIBUS

Ms. B. 1. 1. 4697

hilosophiae Stoicae sectatoribus, quibus nimia saepius obscuritatis & oscitantiae adfectatio volupe fuit, nos paradoxorum natales debere, extra omnem dubitationis aleam positum est. Siquidem non CICERO modo, Romanae eloquentiae parens, in peculiari commentatione nonnulla explicavit paradoxa, sed ex recentioribus quoque LIPSIUS, a) SCIOPRIVS, b) aliique Stoicorum vestigia prementes, quaedam collegerunt, ita comparata, ut audientes ea legentesque prima statim fronte in admirationem conjiciant. Hinc non mirum est, eruditos postea omnem movisse lapidem, ut in cunctis fere scientiarum partibus paradoxa, ubivis obvia eruerent & in scriptis suis cum orbe literario communicarent. Mitto MORHOFIVM & IENISCHIVM, quorum ille c) paradoxa sensuum, hic vero d) istud phoenomenon paradoxon, quo sol prior hyeme minus calefacit, quam remotior aestate, publico eruditorum examini subjecerunt. Nihil dico de LVDWIGO, MOLLENBECIO, MAGONIO & aliis insignibus quondam Juris Doctoribus, qui teste LIPENIO e) paradoxorum measem in ipso jure, in judicialibus, in privilegiis, imo in ipsis Principum legibus saepius se invenisse, crediderunt. Sed ea saltem, quae religio christiana longe plura sublimioraque suppeditat paradoxa, rationis vim mirum quantum

a) in *manuduct.* ad *Philos. Stoic.* L. III.
b) in *element. Phil. Stoic.* c. 125.
c) *Kl. A.* 1676.
d) *Alt.* 1700.
e) in *Bibliotheca sua juridica.*

tum superantia, in mentem revoco. Jam orthodoxos inter primae ecclesiae Patres CHRYSOSTOMVM selectis moralis institutionis paradoxis, sibi admodum propriis, maximopere delectatum fuisse, ex FRANCISCO SIXTO Senensi nos certiores reddit SCHEVRLIVS. f) Postea non BRANDOLINVS modo, CICERONEM imitaturus, septem scripsit paradoxa christiana, sed, sicuti FABRICIVS de iisdem ingenere, g) ita HANNEKENIVS inspecie, h) de beatitudine paradoxa fidelium christianorum, quod attinet paupertatem Spiritus, & alii de aliis paradoxis theologicis suas reliquerunt commentationes.

Cum vero tanta paradoxorum & paralogorum sit affinitas, ut de illis differens, in haec facile incidere & utraque inter se confundere possit: i) probe observandum est, nobis paradoxorum nomine venire omnia ea, quae contra communem & tritam opinionem statuuntur, altiusque hominum etiam in civili vita requirunt iudicium, utut in rebus supra vulgi sensus evectis semper occupata. Quo respectu totus militantium in regno gratiae christianorum status mundo & carni paradoxus videtur: quippe mirabilibus doctrinae vitaeque institutis adeo distinctus & varie commixtus est, ut ille judaeis scandalum & gentibus stulticia fuerit. k) Quid ergo vetat, quo minus eam cognitionis rationem, qua dogmata supra rationem posita, etsi non intelliguntur, credi debent, paradoxam quoque vocemus, eamque paulo accuratius pensitemus.

Dantur equidem, qui & agenda quaedam, in S. S. a DEO commendata, rationi repugnare statuunt, calculo suo illa comprobari non posse credentes. Paradoxam hinc vocant doctrinam, quae inimicorum dilectionem, quae abnegationem sui, quaeque adversa fortiter & patienti animo ferenda serio injungit. l) Ast sicuti haec
aliaque

f) in Bibliogr. moral. §. 263. p. 145.

g) in Diff. de parad. theol. p. 371. amoentat. theol. anexa.

h) in Diff. Witemb A. 1699 habita.

i) conf. Budd. in analect. histor. philos. p. 130.

k) I Cor. I, 23.

l) conf. Huetii quaestio. alnetan.

aliaque agenda non ad imperfecta Philosophiae cujusdam impurae decreta ac placita, sed ad sanae rationis & revelationis principia examinanda sunt: ita dum nullam nec in animo admirationem, nec in exigendis iisdem relinquunt haesitationem, paradoxorum nomine venire minime possunt. Quid enim humanae naturae & voluntati divinae magis consentaneum est, quam inimicos suos, qui aequae sunt homines ac nos ipsi, non fucato prosequi amore? ^{m)} Quid in majori ponendum est laude, quam omnia ea, quae virtutis studium aut sufflaminare aut impedire possunt, abdicare? ⁿ⁾ Quid christiano dignius est homine, quam in perferendis calamitatibus forti & imperterritito esse animo?

Quod vero ad credenda religionis christianae attinet, in illis utique nonnulla inveniuntur, quae paradoxa dici possunt. Cum enim ea mentis humanae sit conditio, ut nihil, nisi quod prius cognovit, pro certo habeat: inter alia admirationem parit, quod quaedam, quae intelligi non possunt, credi tamen debeant. Lumine enim rationis ad salutem consequendam post lapsum non sufficiente, ex alio fonte defectum rerum cognitu necessariorum supplendum esse, animadvertit omnis. Qui vero dogmata, ex revelationis lumine petenda, penetrare cuncta ac cognoscere somniat, evidentissimum illud, quod rationem inter ac revelationem intercedit discrimen, e medio tollit. Quem hinc fugit, summam religionis christianae esse conciliationem hominis peccatoris cum DEO per satisfactionem CHRISTI mediatoriam. Cui utique inservit mysterium de DEO in essentia uno, trino in personis, itemque illud de incarnatione CHRISTI & reliqua ejusdem generis gravissima. Quae religionis revelatae capita, quibus totus salutis ordo innititur, ita comparata sunt, ut captus humani circulos transcendant nec intellectus nostri viribus satis capi possint. Interea dum veritas & divina eorum origo sua sponte elucescit, nec ullum nobis doctrinae evangelicae dogma ignorare licet, credi debent omnia. Siquidem

m) vid. *Hanovius de inimicorum amore rationali.*

n) conf. *Budd. de aeternae philosoph. in anal. hist. philos.*

utrumque & rationis & revelationis lumen ab uno eodemque DEO
provenit, & alterum cum altero pugnare nequit, nisi DEVM sibi
contrarium tibi fingere velis.

Abfit ergo tam impudenti esse animo & nulla in religione admit-
tere velle dogmata, nisi quae intellectu percipiuntur. Hoc enim idem
esset, ac eam humani intellectus vim & perfectionem statuere, ut
nihil plane in rebus divinis illi sit ignotum. Temeritatis hinc &
infantiae is incurrit notam, qui intellectum, plurimis laborantem
imbecillitatibus, omnia capere posse contendit. Nonne & in
naturalibus tot tantaque dantur dogmata, quae intellectum no-
strum, suis utique circumscriptum limitibus, fugiunt? Adeat,
qui haec in dubium vocare auderet, Cel. WALCHIVM, ejusdemque
eruditam de mysteriis philosophicis omni attentione perlegat tra-
ctationem. ^{o)} Audiatur, quae ipse CHRISTVS mirabilia seu paradoxa
naturalia affirmaturus, Nicodemo dixit: ^{p)} ventus quovis fiat,
ejusque sonitum tu audis; sed unde veniat, aut quo abeat nescis.
Cum ergo in rebus naturalibus plurima occurrant, ad quorum
penetralia ne acutissimus quidem hominum intellectus descendere
potest: quae quaeso causa est idonea, cur religio revelata myste-
riorum experts esse debeat.

Scio equidem, SPINOZAM illum famigeratissimum, hominem
ex fraudibus & fallaciis totum compositum, quo una cum reliquis
mysteriis incarnationem CHRISTI, rationis captum longissime su-
perantem, penitus tolleret, scripsisse, ^{q)} se nescire, quid dicunt, qui
DEVM naturam humanam assumpsisse asserunt, imo non minus ab-
furde loqui, quam si quis dicat, quod circulus naturam quadrati
induerit. Sed quorsum haec tua, mi SPINOZA, tendit ratiocinatio?
Nonne rationis post lapsum labefactatae vires, ultra quam par est,
extendis? Nonne dum ratione vel maxime uti videris, illa pror-
sus abuteris? Nonne quod a doctissimis omnium temporum viris,
praeci-

o) in der Einleitung zur Philosophie, L. III. c. I. II.

p) Jo. III, 8.

q) in epist. XXI. p. 450.

praecipue a Cel. LEIBNITIO ^{r)} demonstratum est, & tibi constet, in christiana scilicet religione multa quidem contineri, quae rationis captum superant: nihil autem, quod re vera cum eadem pugnat. Tibi ergo interroganti, cur DEVS eam intellectus perfectionem homini non concesserit, ut vel sine revelatione cuncta ad salutem necessaria cognoscere, vel dogmata ex revelatione patefacta ratione sua penetrare posset, cum divo gentium Apostolo ^{f)} respondeo: tu quis es, qui cum DEO disceptes? scilicet dicet ficta res factori: cur me sic fecisti? Nonne enim hoc idem esset ac Creatori leges praescribere, quas in homine condendo observare debuisset? Nonne idem ac profundam illam coecitatem & ignorantiam, tristissimum lapsus adamitici stipendium, dissimulare & habita nulla fragilitatis humanae ratione, nullos etiam in cognoscendi viribus fines, nullosque naturae nostrae limites adjudicare velle?

Sicuti ergo ea mysteriorum divinorum est natura, ut nihil quod aut DEO indignum aut hominibus noxium sit, in iisdem occurrat: ita illa ex altera parte majorem rebus sanctis exhibendam reverentiam commendant, ex altera vero hominem insimul imbecillitatis suae admonent. Praestat itaque omnibus, quae intellectus capere nequit, ex voluntate divina fidem adhibere, quam eadem, quia ab homine intelligi non possunt, negare velle penitus abstrusa. Praestat in mysteriis ab aeterno reconditis, jam vero per revelationem patefactis, quamvis omnem cognoscendi facultatem superent, acquiescere. Praestat in contemplandis iisdem respectu Auctoris aeterni, sed alia plane ratione, quam in scholis Aristotelicorum in usu fuit, in mente semper ac in ore habere illud: *Αὐτός* (Ipse scil. DEVS) *ἔφα.* Qua ratione & illa, quae nobis paradoxa seu admirabilis dicitur cognitio, omnium erit certissima, tutissima, saluberrimaque.

Sed

r) in *Dissertu de conformitate rationis & fidei, praemisso ipsius tentaminibus Theodiceae super bonitate DEI &c.*

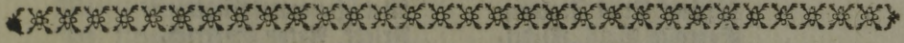
f) Rom. IX, 20.

Sed tempus est, ut id agamus, cujus causa hanc de paradoxo theologico scripsimus commentatiunculam. Instant Gymnasii encaenia, ex Majorum decreto & PATRONORVM suffragiis crastina luce celebranda. In his publica pro conservatione Scholae Elbingensis more solito nuncupanda erunt vota: in his nonaginta ex coetu scholastico prodibunt tyrones, non magis memoriae vires quam ingenia periclitaturi: in his *de perenni, quae ex factis redundat, mortalium gloria* verba faciet Rector.

Faveat modo literariis hisce conatibus DEVS, rerum humanarum Auctor Statorque. Faveant illis omnes Musarum PATRONI ex aequo aestumandi, & quam hactenus cum laude Lyceo indulserunt praesentiam, sacris quoque scholasticis, crastina die peragendis non dedignentur. Id quod ut feliciter ac prospere fiat, ILLVSTREM, PERMAGNIFICOS, GENEROSOS ET AMPLISSIMOS VRBIS PROCERES, DN. DN. BVRGGRABIVM REGIVM, SENATVS PRAESIDEM, PRAECOSS. CONSVLES, PATRONOS ATQVE MAECENATES; VT ET EXPERIENTISSIMOS, PLVRIMVM REVERENDOS, CLARISSIMOS, PRAENOBILES, NOBILES, SPECTABILES, PRAESTANTISSIMOSQVE, & cujus denique Ordinis literarum FAVTORES AC PROMOTORES, pro sua quosque dignitate, omni animi demissione, reverentia, cultu & humanitate invitamus. P.P. Elbingae, d. XXVII. NOV. MDCCLIV.

Von
dem **Alte**r
redet
die **Jugend**.

IO. IAC. MARTINI eröffnet die gegenwärtige Schulfeyer mit einem lateinischen Lob- und Dank-Gedicht an **GOTT** für die gnädige Erhaltung des Elbingschen Musensizes.

DAN. LEBRECHT ROGGE stellet in einer Rede **Altes und Neues** in einer Verbindung vor, und bittet nach angezeigtem Inhalt der aufzuführenden Red-Uebungen um ein geneigtes Gehör.

Chor.

Die **Ehre des Alters**
besingen

Joh. Gottlieb Brodowski,	Samuel Leuchert,
Gottfried Gutke,	Carl Friedrich Ramsch,
Carl Christian Lange,	Jac. Gottlieb Silber,
David Lebrecht Vorloff,	

Joh. Heinr. Jungschult,	Joh. Samuel Groß,
Dan. Richard Unger,	Christoph Thomas Fromm,
Joh. Friedr. Brodowski,	Andr. Alexander Tolckemif.

Chor.

Vom **Alter der Welt**
reden

- IOANNES SCHMIDT,
ISRAEL POSELGER,
GODOFREDVS WIEDEMANN,
ANDREAS QVEDNAV.

Von dem Alter der Menschen überhaupt

spricht
GEORGIVS HENRICVS NESSELMANN.

Chor.

Insbeyondere beschreiben das Alter der Kindheit

Jacob Convent,	Daniel Geitner,
Christian Gottfr. Silber,	Joh. Jacob Mindler,
Michael Ernst Fromm,	Alex. Hermann Kiedde,
Ephraim Gottl. Kiedel,	Friedr. Anton Sadersch,
Joh. Heinrich Burchard,	Joh. David Groß,
Johann Möller.	

Chor.

Von dem Alter der Jugend

machen Worte

Carl Anton Hoffmeister,	Gottfried Härtel,
Christoph Dan. Zilly,	Joh. Jac. Tiesfen,
Samuel Gottfr. Maack,	Joh. Sigism. Schütte.

Chor.

Das männliche Alter schildern ab

Johann Benedict Lange,
Samuel Gottlieb Laurentz,
Daniel Abraham Bärholz:

Das hohe Alter aber bestimmen

Joh. Christoph Roskampff,
Jacob Eske,
Michael Eske.

*

EPHRAIM OHLERT entscheidet die Frage: Warum bey dem zunehmenden Alter der Welt das Lebens-Alter der Menschen abnehme?

Chor.

Von Begnadigungen und Freyheiten eines jeden Alters

reden

Daniel Gottfr. Becker,	Gottfried Neckelburg,
Samuel Schulz,	Ephraim Geitner,
Gottfried Kühn,	Emmanuel Krampf,
Carl Friedrich Weber.	

Folgende sprechen vom gelehrten Alter,
und zwar

Joh. Jacob Baum, George Gottl. Kriese, Joh. Jacob Kriese, Joh. Nicolaus von Eichen, Joh. Jacob Roskamp, Martin Gottl. Möller, Joh. Heinrich Amlung, Samuel Gottl. Preuß, Daniel Gottl. Achenwall, Franciscus Eske, Carl Heinrich Bärholts, Alex. Jacob Kiedde, Gottheiff Isaac Harck, Gottfried Wenzel, George Leuchert, Gabriel Nicol. Karsnicki, Joh. Ernst Seelius, Joh. Friedrich Enderesch, Joh. Christoph Bachhausen,	} } } } } } } } } } } } } } } } } } } }	vom Alter der Rede. — — der ersten Sprache. — — der Buchstaben. — — der Schreibekunst. — — der mancherley Sprachen. — — der Künste. — — der eingetheilten Gelehrsamkeit in vier Facultäten. — — der Academischen Ehren.
---	--	---

IOANNES GEORG. HOFFMANN

behauptet, daß man zu unsern Zeiten in Beurtheilung dessen,
was alt und neu heisset, glücklicher und vernünftiger
handeln könne, als in den vorigen.

Chor.

Ferner reden

Friedr. Frangott Lange, George Lebrecht Land, Ch. Han Ludw. Burchard, Eoh. im Geschner, Joh. Michael Roskamp, Friedr. Adol. Hoffmeister, Franciscus Karsnicki, Johann Friederich, Christian Torborg, Joh. Christoph Lange, Joh. Samuel Kienast,	} } } } } } } } } } }	vom Alter des Bücherschreibens. — — des Papiers. — — der Buchdruckerey. — — der Bibliotheken.
---	---	--

IOHANN GODOFR. HENNING untersucht: Ob die Bücher
der alten Schriftsteller den Büchern der neueren, oder
diese jenen vorzuziehen seyn?

Chor.

Nachfolgende kleiden einige Sprüchwörter, so von dem, was alt
heisset, hergenommen worden, in Fabeln ein,

und zwar

Jo. Christian Miritz	das:	Wie die Alten sungen, zwitschern auch die Jungen.
Israël Tschner	—	Jung gewohnt, alt gethan.
Jo. Samuel Poelck	—	Das Alter ist zwiefacher Ehre werth.
Geo. Sigism. Poelck	—	Die Alten soll man beybehalten.
	—	Wer alt ist, wünsche nicht wieder jung zu werden.
Godofredus Schmidt	—	Man ist niemals so alt, daß man nicht noch etwas lernen könnte.
Daniel Nesselmann	—	Alte Freunde sind die besten.

GEORGIUS PFLVGRADT empfiehlt nach einer kurzen Rede:
vom Alter der Schulen, dieses Schul-Gebäude, welches nun,
GOTT sey ewig Dank gesagt! 155 Jahr in Ruhm und Segen
gestanden, aufs neue der alten und schätzbaren Gewogenheit der
sämtl. resp. Höchst- und Hochgeneigtesten Zuhörer, mit der
festesten Versicherung,

Daß man ehr altes neu und neues alt
wird nennen,

Eh Fleiß und Ehrfurcht sich von Elbins
Musen trennen.

